

Béts.

Laudon Fő Vezér, 18-dikon dél után indúlt vizont a' *Morva Országban* fekvő *Sereghez*; kit más nap estve, *Colloredo* F. Mrsl is követett. — A' midőn ezen két nagy Embereknek *Bétstől* lett meg válásaik, mint meg annyi *Hadra* mutató *Jelenlégek*: ugyan akkor nagy reménységet nyújt a' *Béts* és *Berlin* közt eddig folyt *Békességnek* további fenn maradása eránt, *Státus Tanátsoffa* B. *Spielmann* Úrnak *Slésiába* lett küldetése, és oda 19-diken reggel történt meg indulása.

A' múlt *Pénteken*, úgymint *Jun. 18-dikán*, estvéli 10 óra tájban, érkezett *Olah* *Országból*, *Coburg* *Hertzegtől*, egy, *Colloredo* *Ventzel* *Reg. jebéli* *Kapitány*, azzal a' kedvetlen hírrel: hogy *Fekete Gyergyót* (*Giurgevo* *) ostromlott *Népünkben*, olly

te.

*) A' *Vár* maga, hegyen fekszik, a' *Dnnának* in-nentső partján; alatta pedig a' *Város*. Ennek egy részét le rontotta volt *Népünk*, hogy a' *Várat* annál könnyebben lehessen ágyúzni; de a' másikat épen meg hagyta. Ebbe vette magát a' *Törökség*, 's úgy omlott ki az oda közel ké-szülte *árkainkra* 's *Batteriáinkra*, délutáni 3 óra táj.

tetemes kárt tettek, 17-dik szeri ki rohanásokkal a' Törökök, a' millyennel nagy Sereg-

tájban. Tsudálkozásra méltó, és szintén rendkívül való dolognak láttzik, hogy minekutánna 16-szor verték vißza Vitézeink a' Törököket, még 17-dikszer is szerentsét mertek azok próbálni. — *Kantemir* néhai *Möldvai* Fejedelem azt írja: „Szerentsés az a' *Keresztény* Vezér, a' ki első, második és harmadik meg támadását ki állya az ellenségnek. Mert ha öket 3-szor, vagy legfellyebb 4-szer vißza verte: bizonynyal meg fogja tapasztnálni, hogy azok ö nékie hátat fordítanak. Ha tsak lallú lépésekkel megy is azután ellenek; a' mint én magam látram néhány izben, hogy' tselekedtek a' *Németek*: már oda haggyák, t. i. a' *Törökök*, *Táborokat* 's ágyújaikat, szaladásnak veszik a' dolgot, és az egész Sereget zürzavarba hozzák, ijjesztő ordításaikkal: *Gjaur gjaldi* (Jönek a' *Hitetlenek*). Meg történt ugyan egygy ütközetben az *Oroszokkal*, 1711-ben, hogy 7 izben mentek az *Oroszokon*; de magok hibáztak az *Orosz Vezérek*: mert nem tudván még a' szárazon való *Hadakozás* modját a' *Törökökkel*, nem estek utánnok akkor mindjárt hevenyiben, midön meg kezdtek azok szaladni. Mert nem kötelesek többször egymás után a' jantsárok, hanem tsupán háromszor meg támodni az ellenséget. Ha akkor nem boldogúlnak: ök ofztán semmivel sem gondolnak többé; tsupán azzal, hogy' szaladhassanak. A' *Spahikat* le rángatják levaikról,

's le

regjeken vett ditső győzedelmünk sem vala egybe kötterve *Martinstjenél*. Ugyan is közel rá megy 500-ra öszve vagdaltt, vagy sebbe esett Vitézeinknek száma. Az ellenfég dühössége' áldozatai közzül való Pattantyús Generális Gr. *Thurn Úr*, a' kit meg fogván a' Batteriában a' Törökök, vele bal kezét az ágyúra tetették, 's ott el tsapták; azután fejét el ütötték, 's testét öszve martzangolták. *Auffesz* Generális Uron is igen kemény 3 sebet ejtettek, 's alig menekedhetett meg kezekből *). A' *Khevenhüller* 3-ik

E e e 2

Bat.

's le aprítják, valaki elejekbe áll" 's a' t. — A' miket *Kantemir* maga tapasztalása után írt: azoknak sok példáit adták ezen folyó Hadakozásban is a' Törökök. Nem mérészlettek volna a' *Fekete Gyergyóiak* is, tsupán magokra lévén, soha 17-szer ki rontani egymás után a' Várból; a' minthogy ugyan tsak nem is rontottak: hanem mivel a' nagy Vezér, *Rustuk* Városánál fekszik, a' Dunának túlsó részén: a' küldött mindúntalan frissebb frissebb népet *Fekete Gyergyóba*, 's a' rohant ki mind annyifor újj erővel Vitézeink ellen. — Az említett helyeket meg lehet találni az első Szakasszal meg küldött Mappán; nem külömben *Európa'* nagy Mappáján is, a' mellyet most küldözgetünk.

*) *Kitsinben* múlt el, hogy ezen szerentsétlenség nem találta *B. Thugut*-ot, néhai *Konstantzinápolyi*

Bar. jából éppen 2 Kompania vólt ekkor az árkolásban: mellynek mind a' 7 Tisztje álló helyében végezte vitézi életét. A' Vadász Sereg közzül egy Kapitányt igen meg febesítettek, 's annál fogva kézre kerítvén, minden ruhájáról meg fosztották a' Törökök. — Meg esvén ezen a' *Fekete Gyergyói* Kommandánsnak szive, izent Hrtz. Coburg-nak, hogy küldjön ruhát azon Tisztnek, mivel-hogy még az nap *Konstantzinápolyba* fogna küldettni. H. Coburg (ki még mind ez ideig beteges, 's ugyan azért ott sem lehetett személlyeffen az Ostromnál) 12 inget küldött tulajdon magáéi közzül, a' szerentsétlen Tiszt' számára, 100 Aranyokkal együtt. — Minémü érzésekre buzdíhatta ezen inségre jutott Tisztnek meg sebhedt szivét, kedves Vezérének nagy Lelkűsege:

in-

lyi Követülket is, a' ki már bizonyos időtől fogva *Bukarestben* vólt olly tzéllal, hogy ha a' Porta Békeflégre találna hajolni: ő leg ottan meg jelenheffen részünkről, a' Békeflégről kezdendő Tanátskozásban. *Fekete Gyergyó* Ostroma el következvén, ő is el ment *Bukarestből* annak szemlélésére: de a' fenn említett vezedelem' alkalmazásával, el hagyattatván tselédjeitől, tsak anynyiban maradt meg szabadsága, hogy még is szerentséjére lóra kaphatott, 's el nyargalt.

inkább lehet képzelni, mint vóltaképpen ki fejezni. Tartsa meg, 's szaporítsa az Emberek' Attya, az ilyen Barátjait az emberi Nemzetnek! — Hogy B. *Kienmayer* ott termett a' Lovassággal, a' Gyalogfág' fegítségére: futásnak indúlt a' Törökség; ugyan tsak mintegy 18 batteriás ágyúinkat már akkor vissza nem vehette tőlök. Hogy azonban vitézül el követték Lovassaink, a' mit el követhettek: onnan meg lehet itélni; mert 1200-nál több hevert özfveséggel az ellenfég közzül a' viadal' helyén. A' szaladó Törökök mérgekben mind kardra hányták a' Város' fenn álló részének Lakosságait, 's még azoknak tsetsemőit is; azt adván kegyetlenségeknak okául: hogy azok engedetlenek vóltak, nem tellyesítvén a' parantsolatot, mellynek ereje szerént, által kellett vólna nekik a' Dunán *Bulgár* Országba költözösködni. — Azt beszéli a' Kurir, a' kitől mind ezeket, egy derék Úr által, tudjuk, hogy soha sem ágyúztak még a' Törökök olly egyenessen, mint most, a' *Fekete Gyergyói Várból*. Tudjuk, monda a' Kurir, hogy 2 Pattanryúsaink által szöktek hozzájuk; de ezek nem vóltak vólna elégedendők, annyi ágyúra, mint a' mennyiből tüzeltek. És így azt véli, hogy a' Portával

tzim-

tzimboráskodó, 's ellenünk Hadat készítő Udvar, egynéhány Pattantyúsokat iktatott volna okkal móddal a' Törökökhöz. — Az elő adott véres verekedésnek napját meg nem tudhattuk: mivel mindazáltal a' Kurir maga vallása szerént, 7 nap 's 7 éjtszaka utazott Bétsbe: tehát 10-diken, vagy 11-diken fogott az esni.

Austriai Belgyiom.

Az újabb Tudósítások szerént, a' *Maas* vizén is által mentek már Seregeink; *Bovines* nevezetű Városotkát, melly a' *Namuri* Grófságban fekszik, el foglalták, és magához *Namur* Városához fél óránnyira szállottak Táborba, az ott lévő hegyeken. — Szélső Vigyázataik nem állanak messzebb a' ágyú lövetnyinél a' Városhoz. — 4-dik 's 5-dik napjain ezen hónapnak, a' *Wurmser* és *Eszterházy* Hűszárjai is el érkeztek *Luxenburgha*, és azt írják felölök, hogy olly frissek, mint ha pihenésből állottak volna elől; 's alig várják, hogy meg bizonyíthassák vitézfégeket, és jó Királyok eránt való hívségeket, a' Pártosok' kevélyfégeknek meg alázásában. — A' Juniusnak 6-dikán költ *Brüsszeli* Újság ugyan, minekuránna egynéhány győzedelmeiket elő számlálta volna a' Belgyiomiaknak, 's le írta volna a' Brabantziai Föld' Népének maga Hazájához vonzó buzgóágát, 's az a' mellett meg kívánatós fegyver fogásra való készségét; azt veti kérkedő Beszédének utánna, hogy ha *Leopold*

m n-

minden erejét *Belgyiom* ellen fordítaná is: még sem mehetne semmire az erős Belga Néppel. — Hogy maga *Vandernoot*, és *Vaneupen*, a' Státus' Titoknokja (ez Pap) koránt sem úgy értenek; abból meg tettük, hogy bátorfágnak okáért mind ketten *Hollandiába* szállították Kedveseiket, 's magok számokra is házakat bérlettek *Mastrichtban*. — De nem is lehet azt valakinek hathatosban meg mutatni, hogy ő nem győzhetetlen, mint ha jól meg verik: azt pedig, a' mi rajtok esett Máj. 18. 23. 24. 's 25-dik napjain, kétség kívül belsőképpen érezték 's érezik a' pártos Seregek. Erzi az említett Seregek Kormányozója *Schönfeld* is: ugyan ezért fosztott meg hivataloktól 37 Tiszteket, a' kik meg szaladtak vólt. A' napnyúgotti *Flandriai* Reg. Obersterét, *Gr. Chatelt*, és *Beaurin* Vára Comendánsát, *Serret* Urat, tömlöztre vettette. — Hogy *Leopold* győzedelmeskedni fog, az el idegenített Belgák' sziveiken: azt annál bizonyosabban reménylhetjük; mivel a' szeretet mindent meg győz. Annak pedig újjabb újjabb jelenségeit adja *Leopold*, a' Belgák eránt. Engedetlentégeknek okául, inkább Tsábítóikat tartja, mint magokat. Ki terjeszti Atyai karjait, mind azoknak el fogadására, valakik, magokba térvén, veszedelemre vivő vak Vezérjeiket el hagyják, 's törvényes Fejeknek árnyékában kívánják ezentúl elejekbe ki mért pallyájokat futni; ajánlja még most is, hogy mind a' külső Igazgatásra, mind a' Vallásra nézve, mindenek régi állapotjokba fognak vissza

vissza helyhez tenni: még pedig olly móddal, a' melly a' Nemzetnek leg hasznosabb fog lenni; szívekre kötetni Seregei' Kormányozóinak, hogy tellyességgel ne úgy gondolylyák magokat, mint ha ellenséggel volna dolgok; hanem mint a' kiknek olly szerentsétlen Polgár Társaik között kell a' tsendességet 's szép rendet helyre állítani, kiket némelly tsalárd Ámitók vernek ki az eszekből: azért is azon kell mindenképpen igyekezniek, hogy' nyerheffék meg most közelébb a' *Namuriaknak* szereteteket, 's tiszteleteket. — Ide megy ki *Kristinának*, és *Albertnek*, mind magok, mind főképpen *II. Leopold* nevében, *Bender* Fő Vezérhez Máj. 29-dikén *Luxenburgba* borsatott Irások. — A' midőn ezen Bánás módját tsak mulólag veri is egybe valaki, a' *II. Filep* Spanyol Királyéval; úgy találja, hogy a' mennyi okaik vóltak akkor (1579-ben) a' mai *Hollandiai* Köz. Társaságot formáló 7 Tartományoknak (*Geldern, Holland, Zeeland, Utrecht, Friesland, Ober-Yffel* és *Gröningen* a' nevek) a' Spanyol járomnak nyakokból való ki rázására: ugyan annyi indító okaik vagynak ma, az *Austriai* Háztól el szakadt *Belgák*nak, az ahoz való vissza térésre. — *II. Filep* Spanyol lábra akarta *Hollandiát*, a' vele akkor időben egy tester tett több *Belgyiomi* Tartományokkal eggyütt, állítani, 's ugyan azért bé vitte a' *nyomozó* Széket is oda. Ezt nem szenvedhették a' *Belgák*. Le tsendesítésekre küldötte ama' *Néró* Másfát, a' kegyetlen *Albai* Hertzeget, kinek értelme már

már

már az előtt is a' vólt, hogy egy pártot ütött Tartományt el kell törteni, és a' ki illy bolond szókkal tette nyilvánvalóvá emberi érzékenység nélkül való létét; midőn az általa meg öletett Egmont és Horn Grófnak halálokön való meg illetődését szemlélte vólna némellyeknek: *Tsak kevés tövises hal fő is többet ér*, úgymond, *sok ezer béka fejeknél*. Ő rendre akasztatott nem tsak Protestansokat; hanem Katholikusokat is: amazokat ugyan azért, hogy a' képeket ki hányták a' Templomokból; ezeket pedig, miért ellent nem állottak amazoknak: melly szép okoskodást így fejezett ki egy Vargas Antal nevezetű Spanyol, a' ki a' nyomozó Székek első Tagja, 's az Albai Hertzegnek igen kedves Embere vólt: *Haeretici fraxerunt Templa; Boni nihil faxerunt contra: ergo omnes debent patibulari*. Ugyan e' felelte a' magók Privilegyiomjaikat emlegető Löveni Professzoroknak: *Non curamus vestros Privilegios*, mellyet bajos, tulajdonképpen magyarul ki tenni; hanemha így: *Mit én meg gondolom a' ti Privilegyiom*. — Illy Közbenjárókkal élt II. Filep, a' fel háborodott Belgák' le tsillapítására: úgy is vette hasznát, a' mint kereste. — Ezekből nyilván láthatja ki ki, hogy II. Leopold, nem II. Filep; Christina 's Albert, nem az Albai Hertzeg; Bender Fő Vezér, sem Vargas, úgymint a' ki még meg előzte a' Király akaratját, Máj. 28-dikán ki adott Jelentésével. — A' különböző tselekedeteknek,

nek, különböző gyümöltseik is szoktak lenni. — Engedelemre hajtja, reménységünk szerént, *II. Leopoldnak* kegyelmessége, a' *Hábits Országi* Nemeslégnak azon fel zúdult részét is, melly más Igazgatás Formáját akart fel állíttatni, mint volt az eddig való. Mert Jun. 2-dikán ke-
rületenként meg hirdettette a' Kormányozó Szék által, hogy az említett tárgyat eizközli rendeletlenségekről el felejtkezik; azoknak Szerzőiül néhány Tsábítókat tart; de azoknak tselekedeteket sem kívánja rá-mára vonatni. Tsak hogy az eddig fel állított mindennemű Kommissziók el ozzollyanak; házanként való pénz kéregetések ne legyenek: mert különben kénteleníttetni fog, az ezen világos parantsolatja ellen járókkal, a' szoros Igazságnak sinór mértéke szerént bánni.

Prusszia.

Ezen hónapnak 8 dikán, az *Eben* Test-
őrző Huszár Reg. jének egy Szakassza, bé adta, katonai muzsika szó alatt, a' maga Dobjait, a' *Berlini* fegyveres Házba: a' mint ez, a' Táborba való menetel előtt, szokott történni. Az eddig *Potsdámban* volt *Thadden* Bat. ja oda hagyta előbbeni helyét, és az említett napon, 10 óra tájban férkezett bé *Berlinbe*, a' hol fogja ezentúl, többekkel együtt szolgálatját tenni, a' szokott Őrizetnek oda léteig. — Ugyan azon napon reggel érkezett a' Király *Charlottenburgba*, holott jól meg
ven-

vendégelte a' Generálisságot, és a' *Berlini* Reg. eknek Kormányozóit. Dél után a' Fő Város felé indult a' Király, 's *Monbiouban* Feleféjétől, és az oda öszve sereglett Kir. Familiától el bútsuzott. Bútsut vett az özvegy Királynétól, 's *Henrik H. Affzonytól* is, és estve felé ismét vissza tért *Charlottenburgba*. Még azon napon meg indíttatott a' Királynak, 's a' Korona Örökösének egész tábori készületek *Slésia* felé; hová, következő napon maga is meg indult a' Király, első szülött Fiával együtt. — 9-diken reggeli 5 órakor, az *Eben* Huszár Reg. je is fel kerekedett *Berlin* tájjékáról *Slésia* felé. E' napon, nagy ebédet adott a' Király, a' Generáloknak és Ministereknek *Charlottenburg* ban. Dél tájban érkezett bé a' *Braunschweigi* Hertzeg Regemenrje - béli Batalion *Berlinbe*. 10-diken, reggeli 3 órakor eredt útnak a' Király *Charlottenburgból*. *Fridrik H., Möllendorff, Braun* és *Bornstadt* gyalog Reg. jeik is meg indultak jókor reggel *Slésia* felé. 11-diken reggel, a' Király után vették útjokat: a' *Prussziai* Minister Gróf *Hertzberg*, és a' Lengyel Követ *H. Jablonovszky*. Ugyan azt tselekedték a' *Berlinben* volt 3 gyalog Reg. ek, úgymint: a' *Lichnovszky* é, *Pfuhl*-é, és Ifjú *Schwerin*-é;

nem

nem különben a' *Gens d'Armes* nevet viselő Lovas Regiment, 's a' Berlinben és Charlottenburghban volt két Svadron Testőrzők. A' Király, és a' Korona Örökösfe 11-diken érkeztek Schweidnitzba.

Frantzia Ország.

A' Király maga is meg nyugodott a' Májusnak 22-dikén hozott Végzésén a' Nemzet Gyűlésének, és azt saját voksával is meg erősítette *). Midőn még tanátskozott a' Gyűlés, az említett Végezés tárgyáról: igen nagy meg indulásban volt a' Király, hogy ime' ezen Jussától is meg akarják már fosztani; sőt, a' mint írják, illy szókra fakadt búsultában: „Ha nints többé Királyra szükségek: jobb lessz, hogy csak mondják meg magamnak egyenesen.“ — De a' Nép, úgy neki buzdúlt, hogy veszedelemben forgott volna maga a' Gyűlés is, ha nem az ő várása 's kívánsága szerént határozta volna meg magát, a' fenn forgó Kérdés eránt. *Marquis de la Fayette* hozzá ment a' Királyhoz

*) Előbb ez a' nevezetes Változtatás lett, a' 7-dik Tzikkelyre nézve: „Minden Had Jelentés a' Frantziák Királya részéről fog lenni, a' Nemzet nevében.“

hoz azon napon, a' mellyen a' Végzés lett, ugymint 22-diken, és értésére adta, minémű zúdulásban légyen a' Nép. Továbbá így szólott a' Királyhoz: „Az első ágyú lövésre (melly t. i. jele lett volna a' Nép ellen lejendő erőszakos ki kelésnek) meg nem fog az ijjedni; a' másodikra, bé fog lakó helyébe zárkozni: és én abban a' szempillantásban körül fogom a' Királyi Palotát vetetni 20000 emberrel, melly a' Felsőged' drága életére vigyázzon; midőn a' harmadik ágyú lövés meg fogott lenni: már akkor tsupán ott fog járnai az eszem, hogy' óltalmazhassam Felsőgedet, 's kézf leszek, ha a' szükség úgy hozza magával, életemet is fel áldozni Felsőgedért: már a' többiről osztán nem felelhetek.“ — Midőn oda vitték volna a' Királyhoz a' Végezést: igen nagy nyughatarlanfágot szerzett benne mindjárt az első Tzikkelynek olvasása; hanem minekutánna egészen el olvasta volna mind a' 10 Tzikkelyeket, így szólott: „Ez a' Végzés éppen olyan, mint a' millyent magam kívánhattam. Én nem akarok egyebet: hanem hogy a' Nemzetet szabadnak és bódognak lárhassam.“ — A' Népeknek nőttön nőtt ezen Végzésből származott öröme. — Mihelyt az első Tzikkely meg állíttatott: azt találta fel egy Tagja a' Gyűlésnek, hogy jó
 vél-

vólna azt ki vetni az ablakon, a' kívül tolongó sokaság közzé. Ezt meg is tselekedte reménylett haszonnal; mert annak látására 's hallására a' Nép meg tsendesedett, 's neki vidúlt. Hát minekutánna a' Végzés egész valóságában közönségeffé rétetett: már akkor majd ki butt bőriből örömében; ölelte a' pártján lévő, 's hajlandóságaikról előtte igen esmeretes Tagjait a' Gyűlésnek; azokat mintegy győzedelmi pompával kísérte házaikhoz. *Mirabeau*-nak is Vivátot kiáltott már most, a' ki ellen még csak az előtt való nap is rútúl motskolódott és fenyegetődött: mivel azt hitte, némelly Rágalmazóknak hitegető szavára, hogy *Mirabeau* nem a' többé, a' ki volt; meg hagyta magát pénzzel vesztegetni, 's el állott a' Nép mellől: holott pedig az egész Végzés úgy lett meg, kevés változtatással, a' mint ő fel tette volt. E' részben csak azzal vigasztalta magát *Mirabeau*, hogy *könnyebb a' Népnak tsapodárkodni, mint annak valóságos bődogságát munkálodni; és hogy az ő Ellenségei meg tanították őtet arra, hogy a' Maradéktól várja érdemeinek igazán való meg esmerését.* — Magáévá teheri valójában a' Gyűlésnek jól gondolkodó nagyobb része is *Mirabó'* szavair: mert ámbár ellene állhatatlanúl meg győzettethetett

vól-

vólna már az egész Nemzet általán fogva a' felől, hogy tsupán az ő valófágos bóldogfága, a' fenn említett résznek éjjeli nappali törekedéseinek, 's tulajdon maga meg tagadásával egybe köttetett munkálkodásainak tárgya: még is el hagyja magát gyakran fédtetni, hogy Boldogítóiban mint meg anynyi Ellenfégeit szemlélje; és ennek gyümöltsei osztán azok a' félbe nem szakadható gyalázatos és veszedelmes rendeletlenségek, erőszakoskodások, 's a' Gyűlés ellen való ki kelések, mellyeknek el háritására hirdettette a' Király Májusnak 28-dikán következő Aryai intését: „Soha nem kívánták nagyobb erőben a' körülállások, mint most, hogy a' Frantziáknak egy szívek 's lelkek legyen, hogy egyesített indúlattal ragaszkodjanak a' Törvényhez, és tellyes tehertségekkel rajta legyenek, az Országnek ezen állapotban való meg marasztásán, a' mellybe most helyhetett. Mi semmit el nem múlatunk, hogy ezen gondolatokat és érzéseket minden Hazafiaknak elméjékbe 's szívekbe bé férkezterhessük. Mi, tulajdon példánkal meg bizonyítottuk szemberünöképpen, hogy a' Nemzet Képeihez tökéletes bizodalommal viselterünk, 's készek vagyunk állandóul, mind annak tellyesítésére, valami tsak a' Mi

Alat-

Alattunkvalóknak bódogságát, 's Frantzia Országának virágzását eszközölheti 's gyarápíthatja. Hogy' esik hát az még is, hogy a' Közjónak Ellenségei abban török fejeket, miként tehessék haszontalanokká azon nyomos munkákat, mellyekben foglalatoskodik egyyet értvén velünk a' Nemzet Gyűlése 's a' mellyek mind oda tzeloznak, hogy általok a' Nép, maga Jussainak birtokába, és boldogságra juthasson; — hogy a' Népnek szédítésén mesterkednek mindúntalan: melly végre, hol ijjeszgetik azt, egy vagy más, fundamentom nélkül való képzelgetésekkel, hamis magyarázatokat adván a' Nemzet Gyűlése Végzéseinek a' mellyeket Mi is helybe hagyunk, 's meg erősítettünk: hol pedig, a' Mi értelmünk eránt helytelen, 's Nékünk valóban bosszúfágot okozó kétszégeskedéseket igyekeznek abba önteni, és a' magok saját hasznokat, 's vérkes indulatjaikat, a' Vallás szentséges nevével palástolják? "s a' r. — Ezen Aryai Intésnek a' végén meg tiltja a' Király, hogy senki, más Kokardot ne merjen viselni; hanem a' millyet maga a' Király is visel, úgymint a' Nemzetit; egy-szersmind arra is int minden jó Hazafiakat, hogy ojják meg magokat valamint beszédeikben: úgy irásaikban is a' szemre hányásoktól,

tól, 's minden afféle ki fejezésektől, melyek háborúfagot, szakadásokat, vagy akar-melley szin alatt következhető rendeletlenfé-geket szülhetnének.“

Ugyan azon Lélektől vezéreltetik a' Királyné is, a' mellytől a' Király: és töreke-dik szives igyekezettel a' Korona Örökösének gyenge szivébe is mind kettőjük' érzéseiker bé plántálni; melly édes Anyai oktatások-nak foganatját nem tsak egy izben tette már nyilvánvalóvá a' Királyfi. Ennek adta a' minapában is szembetünő példáját. Tör-tént t. i. hogy a' mint jádzogatott volna a' kis Kertjében, egyszer tsak neki iramodott, 's a' Kir. lakó Palota (Thuilleries) nagy Kert-jébe vette magát. A' nevelő Dámák szalad-tak utánna; de el nem érték. Egy Gavallér is szokott körülötte lenni: ez eredt tehát osztán utánna, hogy majd el fogja. Midőn már nem messze lett volna hozzája, meg fordul a' Királyfi, 's meg fogván a' Gavallér kezét, így szólla: Az Úr, kezeit rám ne tegye: mert az Úr *Aristocrat*, az az, oly-lyan, a' ki a' Király árnyékában maga kén-nye szerént akar hatalmaskodni Polgár Tár-sain.

Máj. 29-dikén, meg jelent az Ország Fő Kintstartója *Necker* Úr, a' Nemzet Gyű-

F f f

lé.

lésében, egy Irásba fel tett hofszas elő adással, mellyből nagy örömmel szemlélte a' Nemzet Gyűlése, hív fáradozásainak annyiban lett meg jutalmaztatásár, hogy már ebben az esztendőben 11 millió, és 400,000 Livrával meg fogja haladni, a' bé vejendő summa, a' ki adandót; minthogy ez 645,210,000; amaz ellenben 656,625,000 Livrára fog menni. Meg mutatta az említett elő adásában *Necker* Úr, hogy 45 milliót érőnél szaporább papiros pénz takarodott már széllyel a' Tartományokba, és naponként nevededik azoknak hiteles vóltok; nem külömben, hogy 40,600,000 Livrára megy, a' mit az Ország' fel fegállítására bé adtak a' kintses Házba, a' jó Hazafijak, és Leányok. Gyönyörűségére szolgál néki, azt mondotta, hogy ő ezen állapotját *Frantzia* Országának, annak, mind Barátjainak, mind Ellenségeinek elejekbe terjesztheti; 's egyszersmind azt a' nemes Vallást tette, hogy ő, a' Nemzet Gyűlésének nagy, és különös okossággal intézett munkáját nem magasztalhatja eléggé. Azon végezte szavait, hogy immár közelgetni látja ő, azt a' szempillantást, a' mellyben hívataláról le kell mondani (beteges állapota miá); a' midőn *Frantzia* Ország' bődöglőségának, nem más-

más-

másképpen; hanem tsupán jó kívánfágai által lehet eszköze. — Különös indulatját tette nyilvánvalóvá *Necker* Úr eránt az egész Gyűlés.

Jun. első napján, azt végezte a' Nemzet Gyűlése, hogy 83 Püspöknél több ne legyen az Országban; t. i. az új felosztás szerént, minden Distriktusban egygy. Ezt, *Roperst pierre* Úr tette fel, a' Gyűlés Tanátskozása' tárgyául; még azt is, hogy ezentúl ne hallassék az *Érsek*, sem pedig a' *Cardinalis* nevezet Frantzia Országban; és hogy a' Nép maga válassza magának a' Lelki Atyákat. De ezen két utolsó Tzikkelyek eránt mit végezett a' Nemzet Gyűlése: még nem írhatjuk

* * *

C A R M E N
AD INCLYTAM NATIONEM HUNGARICAM
IN
L E O P O L D I I I.
R E G I S S U I
F U T U R A C O R O N A T I O N E

Lata dies oritur toti celeberrima Regno,
Provida quam votis Astra dedere tuis.
Jus Patrium in vitam rediit, jam more vetusto
Incinget Regem sacra Corona novum.

SYL-

SYLVESTER STEPHANUM hoc fecit Diademate
Regem,

Instauret Reges hoc Diadema suos.
Regi æque ac Regno Divæ juga sacra colentes
Applaudant cytharis carminibusque suis.
Rex prærit Regno, quo non felicius ullum,
Omne aliud superat fertilitate solum.
Hic residet *Bacchus*que, *Ceres*que: hæc ubere Messæ,
Ille exquisito Nectare ditat agros.
Mille greges isthic, totidemque armenta per herbas
Errant, longinquis esca futura plagis.
Montes auri, æris, ferri, argentique redundant
Venis: tam varias non habet *Indus* opes.
Piscibus excellunt pretiosis flumina, merces
Et *Savus*, et tutis promovet *Ister* aquis.
Quæ res humanis conducunt usibus, omnes
In se collectas hic locus unus habet.
Terra ferax frugum, celebres Orbi exhibet armis,
Doctrina, ingenio, religione *Viros*.
Singula si digno vellem describere versu,
Me vires, tempus, verbaque deficerent.
Prælia quæ gessit, retulit quas Natio palmas,
Roma potest gestis æquiparare suis.
Romanos animos et *Valacha* et *Illyra* tellus
Præfert, invictis Natio plena *Viris*.
Qui volet, acta legat, quos Regnum vicerit hostes?
Nostri ævi referam nobile *Martis* opus.
Iustriacas Hostis triplex invaserat oras,
Spes nulla auxilii, nulla salutis erat.
Hungariæ Regnum forti agmine rebus in arctis
Præfenti auxilio, præsidioque fuit.
Sit testis *Bavarus*, *Gallus*, victusque *Borussus*,
Palmaque de populis trina relata tribus.

In

In Regem sincera fides sic vincere novit,
 Gloria sunt Regis pectora fida sui.
 Quos *Mars* insignes armis, hos reddidit Orbi
 Conspicuos studiis docta *Minerva* suis.
 Quæque sit in Regno pietas? sat dixero: Regni
 Inclytum Apostolici nomen & omen habet.
 Felix Rex, cui per se dat Regnum omnia, tales
 Quique sua enumerat sub ditione Viros.
 Regnum æque felix, cui donant Numina Regem,
 Qui patrio Populis præsit amore suis.
 Haud dubie optati Regis LEOPOLDUS imago est,
 Omnibus ille Pater, Civis, Amicus erit.
 Communis Populi Pater ægris ferre levamen,
 Pauperibus fataget suppeditare stipem.
 Dum dat solamen mœstis, dum Regia confert
 Munera, felices hos putat esse dies.
 Civis subjectis reddet bona tempora terris,
 Contendet publico consuluisse Bono.
 Plebis defectus excusat amicus amice,
 Diminuit pœnas, quas meruere, reis.
 Regii honoris onus sumit, curæque molestæ
 Fructum omnem Populos vult habuisse suos.
 Magni virtutem Proavi; Patris indolem amœnam;
 Excelsum Magnæ cor Genitricis habet.
 Finge tibi justum, prudentem, finge benignum
 Principem, erit Regis forma decusque tui.
 Non alium experta est quatuor *Florentia* Iultris,
 Mœsta suum amisit, collacrymansque Ducem.
 Neve Ducis Populum capiant oblivia, jussit
 Incidi æternis grandia facta notis.
 Ergo quæ tantum tibi dat Cœlo auspice Regem,
 Sit celebres inter semper habenda dies.
 Quid sibi vult aliud solennis pompa diei?
 Qualem ætas vidit nulla, hodierna stupet.

Nobi-

Nobilium vestes gemmis auroque reident,
 Servorum est rutilo murice tincta chlamys.
 Splendida adornantur lautis convivia mensis,
 Condiēt appositas Musica amœna dapes.
 Festi hinc inde arcus, surguntque superba trophœa
 Præclaris Vatum condecorata metris.
 Lætitia ingentique fremunt fora, compita plausu,
 Festivis reboat terra, polusque sonis.
 Tot Regni expensæ ac plausus tacito ore loquuntur,
 Quanta fit in Regem spesque fidesque novum.
 Natio conjunctos teneat concordia Cives,
 Decurrent terris aurea sæcla tuis.
 Pace optatum habeat Regni Congressio finem,
 Pax reperit faciles in sua vota Deos.
 Nil Patriæ commune Bonum mage perdere solet,
 Quam discors Populi mens animusque sui.
 Pax faustos reddit, miseros discordia Cives,
 Totus pace nihil dulcius Orbis habet.
 Omnibus idem animus, sit mens æque omnibus una
 Communi Regni consuluisse Bono.
 Subditus observet Domini sua jura; Colonos
 Cordi habeat Dominus non onerare suos.
 His animis sincera novo date homagia Regi,
 Firmate ingenuam Numine teste fidem,
 Dicite: Vos Superi in LEOPOLDO Sæculi ho-
 norem
 Nostri cœlesti protegite auxilio!
 Hoc donum Vestrum multos servate per annos,
 Quod donum est Vestra sit quoque cura manus.
 Invideat nobis tantum ætas postera Regem,
 Sit Rex spes nostri, gloria, amorque Soli.
 Hungara sic tellus toto celebrabitur Orbe,
 Magna suo merito, maxima Rege suo.

Ibit

Ibit in exemplum reliquis Regionibus, omnes
Edicent Populis unanimi ore fuis.

O felix Regio! hic Rex patrio amore gubernat,
Hic Populi in Regem est intemerata fides.

Deliciæ hic Populi summa est Clementia Regis,
Fida hic sunt Populi pectora, Regis opes.

Et Regem et Regnum Dii salvum in sæcula servant!
Dilaudet Scriptis Orbis uterque fuis.

Voltiggi.

* * *

A' Magyar Psychológiából, még ezen
szókat közöllyük, a' jobbítás, vagy meg
határozás végett:

Nagy szivűség *Magnanimitas*. Nem úgyitva *Negative*. Nyom *Impressio* Nyomdok *Vestigium*. Ok *Ratio* Oktalan állat *animal irrationale*. Okos állat *animal rationale*. Ok fő *Principium Rationis*. Orló fellengész *Genie Compilatorium*. Por szem *Atomus*. Rémülés *Consternatio*. Rendesség *Symmetria*. Rendszer *Series*. Réfz kép *Idea partialis*. Rettegés *Pavor*. Rokonos tételek *Propositiones affines*. Rúgó *Elater*. Rúgóllág *Elasticitas*. Szer *Proportio*. Szintitem *Imitor*, ex szintén úgy. Szózat *Vocalis*. Szörnyü *Immanis*. Szöverség *Nexus*. Taglat *Analysis*. Tag mód *Methodus Analytica*. Társalás *Affociatio*. Társ kép *Idea associata*. Távoly *Distantia*. Tér *Spatium*. Termés kép *Idea innata*. Természeti mérféklés *Temperamentum*. Természet szabásai *Leges Naturae*. Tűdös fellengész *Genie scientificum* Tűdтом *Axioma (Dugonits)*. Tsel *Praxis*, ex Tselekszem. Tseles *Practicus a um*. Tseles fellengész *Genie practicum*. Tsel tétel *Propositio practica*. Ugyitva *Affirmative*. Valóság *Essentia*. Vegyülék *Ingredientia*. Vegyült kép *Idea Conjusa*. Kivált kép

kép *idea distincta*: mert a' vegyült képek közül kiválik. Vékony levegő *Aether*. Velünk született *Nativus*. Vidámság *Hilaritas*. Vigasság *Laetitia*. Virgantz ész *Ingenium*. Visgálat *Observatio*. Visszált szer *Proportio Reciproca*. Vittatom *Demonstro*. Ön érzékenység *Sensus intimus*. Ön esméret *Cognitio sui*. Önként *Sponte*, Önség *Spontaneitas*. Ön szeretet *Philantia*. Öröm *Gaudium*. Ösz hang *Harmonia*. Öszmény *Systema*. Ösztön *Instinctus*. Öszvellet *Synthesis*. Otlöny *Objectum*.

Ki került már a' prés alól, Pesti és Bétsi Könyv áros *Stabel* Urnak meg betsülhetetlen gondoskodása által, a' *Szükségben segítő Könyv* nevet viselő és nevének valóban meg felelő Munka: melyről egy izben tetünk volt Irásunkban emlékezetet. Fordítója ezen gyönörködtetve tanító Könyvnek 's Magyar Ország-hoz való alkalmaztatója T. *Kömlei* János Úr, ki is már ditséretessen folytatta a' Réf. Predikátori hivatalt *Beregh* Vármegyében; de kívánván otthon szerzett szép *Talentomit*, a' látás, hallás, 's Nyelvek tanulása által, még inkább tökéletesíteni; félbe szakasztotta hivatalát, 's most itt vagyon. A' Német Nyelvben tett elő menetelének első zsengeje a' *Szükségben tanító Könyvnek* Fordítása: ez bőven meg fogja mutatni, mire ment, kevés idő alatt, a' Fordító, a' Német Nyelvben. — Mi, egy szóval azt mondhatjuk, hogy méltó fordítása van a' Könyvnek magához; a' Könyv pedig méltó, hogy olvassa minden; olvassák főképpen az együgyűek: mert ebből, kevés idő alatt, magokat mulattatva hasznos, sőt el multhatatlanul szükséges tudományokat merithetnek. Kiki meg szerezheti, nagy meg erőltetése nélkül: mert csak 24 kr.; pedig 34 árkus, tiszta nyomtatású, 's fok Képek vagynak benne.

Költ *Bétsben*, Júniusnak 22-dik napján. 1790.